

NACIONĀLĀ ELEKTRONISKO
PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU PADOME

Rīgā, 2021.gada 17.jūnijā

LĒMUMS Nr. 280/1-2 (18012000001121-2)

*Par administratīvā soda uzlikšanu
administratīvā pārkāpuma lietā Nr. 18012000001121*

Izskatot 2021.gada 20.maijā uzsākto administratīvā pārkāpuma lietu Nr.18012000001121 par Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma (turpmāk arī – PAL) 35.panta otrajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu elektroniskā plašsaziņas līdzekļa VSIA “Latvijas Radio” (reģ. Nr. 40003080614) darbībā 2021.gada 14.maija programmas “Latvijas Radio 3” ietvaros, pārkāpjot PAL 3.panta otro daļu, raidījumā „Benefice,” iespējams, veicot slēptu priekšvēlēšanu aģitāciju, Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (turpmāk – Padome) šādā sastāvā – Padomes priekšsēdētājs Ivars Āboliņš, Padomes locekle Ieva Kalderauska, Padomes loceklis Patriks Grīva un Padomes loceklis Jānis Eglītis –, piedaloties VSIA “Latvijas Radio” pilnvarotajiem pārstāvjiem,

konstatē:

[1] Padomes Monitoringa departaments ir veicis elektroniskā plašsaziņas līdzekļa VSIA “Latvijas Radio” programmas “Latvijas Radio 3” 2021.gada 14.maija raidījuma „Benefice” pārbaudi par tā atbilstību normatīvo aktu prasībām.

[2] Padomes locekļi ir iepazinušies ar Padomes Monitoringa departamenta 2021.gada 19.maija pārbaudes ziņojumu Nr. P/2021/6-6/67, kurā tika konstatēts, ka

[2.1] Programmā “Latvijas Radio 3” no pulksten 21:15:08 līdz pulksten 22:18:13 tie izplatīts raidījums “Benefice” (turpmāk arī – Raidījums), kas veltīts Veselības ministra Daniela Pavļuta dzimšanas dienai.

[2.2] Raidījuma sākumā tiek minēts, ka Daniels Pavļuts ir partijas Kustība “Par!” priekšsēdētājs. Raidījumā tiek pausta informācija par Daniela Pavļuta profesionālo pieredzi kā pianistam, informācija par iegūto izglītību, sniegtajiem koncertiem u.tml. Raidījuma laikā tiek atskaņoti radio fonotēkā saglabātie Daniela Pavļuta ieskaņotie skaņdarbi, kā arī līdzcilvēku pārdomas un viedoklis par pianistu. Viedokli pauž Latvijas Mūzikas akadēmijas Stīgu instrumentu katedras vadītāja /persona A./, Kultūras ministrijas Valsts sekretāre /persona B./ un klavierskolotāja /persona C./.

[2.3] Raidījumā tiek pausta informācija, ka ministram ir izteiktas līdera spējas, vienmēr ir atbalstījis studentus, jau kopš studiju laikiem uzņēmies līdera lomu. Tiek raksturots kā

dinamisks vadītājs, uz kuru var paļauties, cilvēks, kurš lēmumus pieņem, pārdomājot ieguvumus un zaudējumus.

[2.4] Raidījumā nav konstatējama tieša priekšvēlēšanu aģitācija, saskaņā ar Centrālās vēlēšanu komisijas mājaslapā pieejamo informāciju, Daniels Pavļuts nekandidē gaidāmajās pašvaldību vēlēšanās.

[3] Veicot monitoringu, tika konstatēts, ka 2021.gada 14.maijā VSIA "Latvijas Radio" programmā "Latvijas Radio 3" raidījumā "Benefice" konstatējamās slēptas priekšvēlēšanu aģitācijas pazīmes.

[4] 2021.gada 25.maijā Padome VSIA "Latvijas Radio" nosūtījusi vēstuli Nr. 20/6-7 par 2021.gada 20.maijā pieņemto lēmumu Nr.227/1-2 (18012000001121-1), kā arī lūgusi izvērtēt Padomes konstatēto un sniegt paskaidrojumus minētajā lietā.

[5] 2021.gada 7.jūnijā Padome saņēmusi VSIA "Latvijas Radio" 2021.gada 7.jūnija paskaidrojumus, kuros VSIA "Latvijas Radio" paskaidro turpmāk norādīto:

[5.1] Raidījuma tematika ir kultūra/māksla. Sabiedriskā pasūtījuma ietvaros tas tiek veidots par mūziķiem un komponistiem viņu jubilejās (kam galā 5 vai 0). Šādas Benefices LR3 tiek radītas regulāri par daudzām kultūras personībām neatkarīgi no tā, vai sasniegti 35 vai 100 gadi, vai viņi ir dzīvo vidū vai pieminami. Tieši 14.maijā 45.dzimšanas diena apritēja Danielam Pavļutam. Raidījums tika veidots saskaņā ar gada sākumā izveidotajiem redakcionālajiem un kalendārajiem plāniem, kas paredz jubilāru apsveikšanu un viņu ierakstu raidīšanu.

[5.2] D.Pavļuta pirmā profesionālā izglītība ir pianists. Latvijas Radio arhīvā ir vairāki viņa ieskaņoti dažādu gadu ieraksti. Paralēli citu pienākumu veikšanai, D.Pavļuts, tiesa, ne tik intensīvi, bet tomēr turpina savu profesionālā mūziķa karjeru un retumis koncertē (piemēram, salīdzinoši nesenā uzstāšanās kopā ar /personu D./ Dzintaru koncertzālē). Tāpēc LR3 Raidījuma autorei Ilgai Augustei šķita būtiski jubilejas reizē parādīt klausītājiem viņa ieskaņojumus. Koncertraidījumā Benefice Daniels Pavļuts kā mūziķis tika parādīts neitrāli, ar viņa ieskaņojumiem, pirmās klavieru skolotājas, kolēģu un klasesbiedru taktiskām īsatmiņām. Daniels Pavļuts pats Raidījumā nepiedalījās.

[5.3] Raidījuma pieteikumā, pieminot arī faktu, ka D.Pavļuts ir tagadējais Latvijas Republikas Veselības ministrs un Kustības "Par!" priekšsēdētājs, nepārprotami tika definēts Raidījuma mērķis – koncertraidījuma formātā atzīmēt D.Pavļuta, kas mūziķu aprindās pazīstams arī kā teicams pianists, 45.dzimšanas dienu.

[5.4] Latvijas Radio nepiekrīt Padomes Lēmumā šauri norādītajam: „(..) izplatīts raidījums "Benefice" (turpmāk arī – Raidījums), kas veltīts Veselības ministra Daniela Pavļuta dzimšanas dienai.”

[5.5] Pamatojums raidījuma Benefice skanēšanai kādas personas dzimšanas dienā ir tās līdzšinējais ieguldījums Latvijas mūzikas kultūrā, ko LR3 izceļ un novērtē. Tas ir viens no LR3 darbības principiem, izglītojot klausītājus un gādājot par nacionālās atskaņotājmākslas vērtību un mākslinieku devuma iedzīvināšanu, turklāt jubilejas reizēs ar īpašu akcentēšanu kultūras raidījumos.

[5.6] Latvijas Radio vēlreiz uzsver, ka Lēmumā ir mākslīgi politizēts Raidījuma mērķis un būtība. Raidījums bija veltīts pianistam un politiķim Danielam Pavļutam dzimšanas

dienā. Mūziķa šī brīža statuss (Veselības ministrs un partijas Kustības „Par!” priekšsēdētājs) tika norādīts, konkretizējot, ka tas ir viens un tas pats cilvēks. Raidījumā apmēram $\frac{3}{4}$ no kopējā raidlaika skanēja mūzika, atlikušajā daļā par jubilāru izteicās kolēģi un pasniedzēji mūzikā, nekādi neakcentējot viņa partijisko piederību vai neizceļot viņa politisko darbību, vien minot personiskās kvalitātes, kas nepieciešamas labam mūziķim. Latvijas Radio ieskatā aspekts – mūzikas apgūšana - pedagoģes /personas C./ atziņā varētu kalpot kā kārtējais arguments mūzikas izglītības stiprināšanai skolās. Līdz ar to Latvijas Radio, izplatot Raidījumu, neveica publiskas darbības ar mērķi (ne tiešu, ne netiešu) publiski popularizēt kādu politisko partiju, vai to apvienību, deputāta kandidātu, aicinot par to balsot.

[5.7] Latvijas Radio ieskatā Raidījumā nav slēptās aģitācijas pazīmju un tas neatbilst arī Lēmumā minētajiem KNAB informatīvā materiāla piemēriem, kurus var vērtēt Raidījuma kontekstā, jo: 1) kā jau minēts augstāk, Raidījums nesaturēja aicinājumu balsot; 2) šādu Raidījumu nebija pamata veidot agrāk un nebūs pamats veidot vismaz vēl piecus gadus; 3) Raidījuma nolūks nebija veicināt partijas vai deputāta kandidāta popularitāti; 4) vienīgi piesakot Raidījuma jubilāru, cita starpā un neakcentējot šo jomu, tiek minēta D.Pavļuta politiskā piederība; 5) Raidījums nav saistāms ar jebkādu partijas notikumu un nav veidots kādas partijas popularizēšanai; 6) Raidījumā nepiedalījās deputāta kandidāts un tas nebija par kāda deputāta kandidāta nenožīmīgiem privātās dzīves notikumiem, lai palielinātu konkrētā kandidāta publicitāti; 7) Raidījums tika veidots atbilstoši tā mērķim un tā stilistika bija piemērota koncertraidījuma formātam; 8) tā kā D.Pavļuts Raidījumā nepiedalījās, tad viņam nebija iespējas izteikties vai jebkādā citā veidā personiski parādīties. Tāpat uz Raidījumu nevar attiecināt nevienu no piemēriem, kas minēti par deputātu kandidātiem.

[5.8] Latvijas Radio vēlreiz uzsver, ka D.Pavļuts nepiedalījās Raidījumā, nevarēja izvēlēties sarunas tematu un attīstību, ietekmēt Raidījuma viesu izvēli. Raidījums atbilstoši Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 24.panta pirmajā daļā noteiktajam bija brīva un neatkarīga Raidījuma autora redakcionāla izvēle. D.Pavļuta personības atspoguļojums bija atbilstošs viņa kā pianista talantam un ieguldījumam Latvijas koncertdzīvē, t.sk. Latvijas Radio mūzikas arhīva papildināšanā. Ievērojot Raidījuma mērķi un formātu, Latvijas Radio nevarēja rasties pienākums garantēt godīgus politisko spēku konkurences apstākļus priekšvēlēšanu aģitācijas periodā, turklāt šāda satura kontekstā tas nebūtu iespējams.

[5.9] Latvijas Radio vērš Padomes uzmanību, ka klavierspēle ir Daniela Pavļuta profesionālā izglītība un šajā specialitātē viņš saņēmis savu pirmo profesionālo diplomu un atzinību. Klavierspēle objektīvu - sevis tehniskajā formā turēšanas - iemeslu dēļ netiek apturēta arī politiskās darbības laikā.

[5.10] Koncertraidījumā Benefice neizskanēja ne tiešs, ne netiešs aicinājums balsot par vai pret kādu 1) politisko partiju, 2) politisko partiju apvienību, 3) vēlētāju apvienību vai kādu 4) deputāta kandidātu. Raidījuma tematikas izklāsts un kopējais mērķis bija jubilejas reizē atzīmēt D. Pavļuta kā pianista mūziķa talantu un novērtēt viņa

ieguldījumu Latvijas mūzikas vidē, nevis vēlēšanās saistīt vai nesaistīt Danielu Pavļutu ar konkrētu politisko spēku.

[5.11] Latvijas Radio netika saņemta nekāda atlīdzība vai dāvanas ne no Daniela Pavļuta, ne no viņa skolotājas, klasesbiedres un kolēģes, ne arī no vēl kādām citām personām. Ņemot vērā paskaidrojumos minēto argumentāciju, Latvijas Radio nevarēja rasties pienākums norādīt apmaksātāju (atlīdzības devēju).

[5.12] Papildus Latvijas Radio apliecina, ka ar vislielāko rūpību attiecas pret satura veidošanu, t.sk. priekšvēlēšanu aģitācijas periodā. Konkrētā Raidījuma tematiskas iedalījums atbilst vērtīborientētam raidījumam (kultūras un mākslas raidījumu žanram) un, ievērojot tā saturu, Latvijas Radio neveidojas pienākums nodrošināt politisko spēku atspoguļojuma līdzsvaru.

[5.13] Vienlaikus ar šiem paskaidrojumiem informējam, ka, veidojot ziņu, informatīvi dokumentālos un diskusiju raidījumus priekšvēlēšanu laikā, Latvijas Radio nodrošināja samērīgu visu politisko spēku atspoguļojumu un godīgus dažādu partiju pirmsvēlēšanu konkurences apstākļus atbilstoši Latvijas Radio apstiprinātajām vadlīnijām „Par raidījumu veidošanu VSIA „Latvijas Radio” priekšvēlēšanu aģitācijas periodā pirms pašvaldību vēlēšanām” (15.03.2021. Rīkojums Nr. 31/A1-10.1).

[5.14] Pamatojoties uz augstāk minētajiem Latvijas Radio paskaidrojumiem, Latvijas Radio ieskatā Raidījums nesaturēja priekšvēlēšanu aģitāciju un tajā nav saskatāmas slēptās priekšvēlēšanu aģitācijas pazīmes.

[6] Lietas izskatīšanas laikā VSIA “Latvijas Radio” pārstāvji uzturēja rakstveida paskaidrojumos norādītos argumentus, kā arī papildus norādīja, ka:

[6.1]

Ievērojot konstatēto, Padome

secina:

[7] VSIA “Latvijas Radio” neapstrīd faktu, ka 2021.gada 14.maijā programmā “Latvijas Radio 3” ir ticis izvietots raidījums “*Benefice*,” kas veltīts Veselības ministra Daniela Pavļuta dzimšanas dienai.

[8] Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma (turpmāk – EPLL) 24.panta pirmā daļa noteic: “*Elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir brīvi un neatkarīgi programmu un raidījumu veidošanā un izplatīšanā, kā arī savā redakcionālajā darbībā, ciktāl tos neierobežo Latvijas Republikas Satversme, šis likums un citi likumi, valsts tehniskie standarti un Latvijai saistoši starptautiskie līgumi.*” Minētā tiesību norma noteic, ka elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir neatkarīgi savā redakcionālajā darbībā, ciktāl tos neierobežo tiesību normas.

[9] Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma (turpmāk arī – PAL) 1.panta 3.punkts nosaka, ka “*priekšvēlēšanu aģitācija ir “politiskās partijas, politisko partiju apvienības, vēlētāju apvienības vai deputāta kandidāta reklamēšana plašsaziņas līdzekļos vai citādā veidā, ja tā satur tiešu vai netiešu aicinājumu balsot par vai pret kādu politisko partiju, politisko partiju apvienību, vēlētāju apvienību vai deputāta kandidātu.*”

PAL 1.panta 4.punkts nosaka, ka priekšvēlēšanu aģitācijas periods ir *“laika posms no 120.dienas pirms vēlēšanām līdz vēlēšanu dienai. Ja Saeima ir atlaista vai atsaukta vai republikas pilsētas dome vai novada dome tiek atlaista, vai tiek izsludinātas atkārtotas vēlēšanas, priekšvēlēšanu aģitācijas periods ir laika posms no vēlēšanu izsludināšanas dienas līdz vēlēšanu dienai.”* Konkrētajā gadījumā, Centrālā vēlēšanu komisija ir izsludinājusi Latvijā kārtējās pašvaldību vēlēšanas, kuras notiks 2021.gada 5.jūnijā.¹ Līdz ar to priekšvēlēšanu aģitācijas periods sākas 2021.gada 6.februārī².

PAL 1.panta 6.punkts nosaka, ka *“slēptā priekšvēlēšanu aģitācija ir “priekšvēlēšanu aģitācija, par kuru saņemta samaksa un kuras apmaksātājs (atlīdzības devējs) pretēji šā likuma noteikumiem nav norādīts.”*

PAL 3.panta pirmā daļa nosaka, ka *“slēptā priekšvēlēšanu aģitācija ir aizliegta.”*

PAL 11.panta “Vispārīgie nosacījumi priekšvēlēšanu aģitācijai elektronisko plašsaziņas līdzekļu televīzijas un radio programmās” astotā daļa nosaka, ka *“pirms katras šajā pantā paredzētās priekšvēlēšanu aģitācijas un uzreiz pēc tās skaidri un nepārprotami paziņojams, kurš aģitācijas veicējs šo priekšvēlēšanu aģitāciju apmaksājis.”*

[10] Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (KNAB) ir sagatavojis “Informatīvo materiālu par priekšvēlēšanu aģitācijas ierobežojumiem”³ (turpmāk arī – *KNAB informatīvais materiāls*), kurā ir aprakstītas slēptās aģitācijas pazīmes:

“Jebkura publiska darbība, kuras mērķis ir tieši vai netieši publiski popularizēt kādu politisko partiju, vai to apvienību un deputāta kandidātu, aicinot par to balsot, vai arī paužot negatīva rakstura informāciju, aicinot balsot pret kādu politisko partiju vai deputāta kandidātu. Piemēram:

- *informācija satur netiešu aicinājumu balsot “par” vai “pret” kādu politisko partiju vai deputātu kandidātu;*
- *informācijas sniegšana sabiedrībai par deputāta kandidāta politisko vai profesionālo darbību plašsaziņas līdzekļos, vides reklāmā vai citā publiski pieejamā veidā, it īpaši, ja pirms priekšvēlēšanu aģitācijas perioda šāda informācija netika sniegta vai tika sniegta retāk un mazākā apjomā, nekā tas tiek darīts priekšvēlēšanu aģitācijas periodā;*
- *jebkuras formas vai jebkura veida publisks (sabiedrībai pieejams) paziņojums, publikācija vai pasākums, kura nolūks ir veicināt partijas vai deputāta kandidāta popularitāti;*
- *partijas logo vai nosaukuma, kandidātu saraksta numura, nosaukuma vai citu līdzīgu vizuālu elementu iekļaušana publikācijā vai raidījumā;*
- *ar partiju saistīta notikuma atspoguļošana, ja tam nav tiešas saistības ar konkrētas publikācijas, programmas, raidījuma saturu, vai arī tas ir tieši un nepārprotami veidots kādas partijas popularizēšanai;*

¹Pieejams: CVK.<https://www.cvk.lv/lv/velesanas/pasvaldibu-velesanas/2021-gada-5-junija-velesanas> (skatīts 2021.gada 27.aprīlī).

² Pieejams: CVK.<https://www.cvk.lv/lv/velesanas/pasvaldibu-velesanas/2021-gada-5-junija-velesanas> (skatīts 2021.gada 27.aprīlī).

³Pieejams: KNAB. https://www.knab.gov.lv/upload/informativais_materials_10_02_2021.pdf (skatīts 2021.gada 27.aprīlī).

- *partijas vai deputāta kandidāta parādīšanās bez pamatota iemesla. Piemēram, deputāta kandidāts tiek izmantots kā kāda notikuma galvenais komentētājs, tiek atspoguļoti sabiedrībai nenozīmīgi kandidāta privātās dzīves notikumi, lai palielinātu konkrētā kandidāta publicitāti u.c.;*
- *publikācija vai raidījums ir vienpusīgs, tajā nav sabalansēti atspoguļoti iesaistīto pušu viedokļi, un nav mēģināts noskaidrot ekspertu viedokli;*
- *žurnālists, neuzdodot konkrētus jautājumus, ļauj deputāta kandidātam netraucēti izteikties, izvēlēties sarunas tēmu un virzību, vai uzdod jautājumus, lai izceltu deputāta kandidāta personības pozitīvās iezīmes;*
- *ēst gatavošanas, sporta vai tamlīdzīgs raidījums ar deputātu kandidāta parādīšanos saturā (gatavojot ēst vai runājot par sportu);*
- *sociāla kampaņa vai komerciāla reklāma (tajā skaitā medija reklāma), kas satur netiešu aicinājumu balsot par vai pret kādu politisko partiju vai deputātu kandidātu;*
- *masu informatīvais līdzeklis satur informāciju ar viena vai tikai dažu politisko partiju vai to apvienību pārstāvju viedokļiem, intervijām komentāriem, arī tādiem, kas nav saistīti ar politisko darbu, bet saistīti ar kādu profesionālo sfēru;*
- *laikraksts vai kāds cits preses izdevums tiek izdots tikai priekšvēlēšanu aģitācijas periodā;*
- *laikraksts vai kāds cits preses izdevums publicē priekšvēlēšanu aģitācijas materiālus par cenu, kas nesedz tā izdošanas izmaksas.*

[11] Saskaņā ar Padomes Vadlīniju elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbībai priekšvēlēšanu aģitācijas perioda laikā 3.2. punktā noteikto “*Deputātu kandidāti vai publiski atpazīstami politisko spēku līderi, kuri satura veidošanas jomā nav darba tiesiskajās vai citās līgumiskajās attiecībās ar elektronisko plašsaziņas līdzekli, nedrīkst būt sporta, kultūras un citu notikumu komentētāji. Gadījumā, ja kāda notikuma komentēšanai izvēlēts tieši deputāta kandidāts vai publiski atpazīstams politiskā spēka līderis, šim lēmumam jābūt redakcionāli pamatotam, izvērtējot, kāpēc tieši šī persona ir visatbilstošākā konkrētā notikuma komentēšanai.*”

Priekšvēlēšanu aģitācijas likums, kā arī Padomes vadlīnijas nenosaka tiešu aizliegumu elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās priekšvēlēšanu aģitācijas periodā izplatīt raidījumus par deputātiem, ministriem un valsts amatpersonām. Vadlīnijas noteic elektronisko plašsaziņas līdzekļu pienākumu, lemjot par deputātu kandidāta vai publiski atpazīstama politiskā spēka līdera atspoguļošanu priekšvēlēšanu aģitācijas perioda laikā, izvērtēt šādus kritērijus:

- 1) sabiedriskā interese zināt attiecīgās persona viedokli;
- 2) personas atspoguļojuma intensitāte attiecīgajā raidījumā, kā arī elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmā kopumā;
- 3) nepieciešamība garantēt godīgus politisko spēku konkurences apstākļus priekšvēlēšanu aģitācijas periodā.

[12] Vienlaikus Padome norāda ka īpaši vērtējama ir sabiedriskā medija darbība, šāda rakstura raidījumu izplatot priekšvēlēšanu aģitācijas perioda laikā, ņemot vērā, ka minētais ministrs ir publiski atpazīstams politiskā spēka līderis un nepārprotami tiek saistīts ar konkrētu

politisko spēku un tā vadību. Šādas, ar ministra profesionālo darbību nesaistītas, informācijas atspoguļošana sabiedriskā elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmā priekšvēlēšanu aģitācijas perioda laikā ir īpaši izvērtējama un pamatojama un šāda raidījuma izplatīšanai jābūt pamatotai acīmredzamā sabiedriskā interesē.

[13] Papildu tam, Padome vērš uzmanību uz apstākļiem, kas norāda uz slēptu priekšvēlēšanu aģitāciju raidījumā:

[13.1] Priekšvēlēšanu aģitācijas laikā dzimšanas dienas bija arī vairākiem citiem ministriem, piemēram, Aizsardzības ministram A.Pabrikam (2021.gada 22.martā palika 55 gadi), Ekonomikas ministram J.Vitenbergam (2021.gada 8.maijā palika 36 gadi). Padome norāda, ka arī šie ministri ir saistīti ar kultūras aktivitātēm, piemēram, A.Pabriks ir vairāku grāmatu autors, interesējas par filozofiju, taču šo personu dzimšanas dienas VSIA "Latvijas Radio" raidījumā "Benefice" atspoguļotas netiek. VSIA "Latvijas Radio" rakstiskajos paskaidrojumos un arī lietas izskatīšanas laikā norādīja, ka raidījumi tiek veidoti par personām, kuras svin apaļas jubilejas (beidzas ar 0 vai 5), tādējādi šāda tipa raidījumu par Danielu Pavļutu nebūs iespējams veidot vēl turpmākos piecus gadus un nebija pamata to izvietot programmā vēlāk.

Padome norāda, ka šāds arguments nav vērā ņemams, jo, Padomes ieskatā, raidījumu bija iespējams iekļaut programmā uzreiz pēc priekšvēlēšanu aģitācijas perioda beigām, nevis tikai pēc pieciem gadiem. Padome uzsver, ka monitoringa rezultāti norāda, ka VSIA "Latvijas Radio" raidījumus veido arī par tādām personām, kuras vēl nesvin apaļas jubilejas, piemēram, 2021.gada 16.martā ir izplatīts raidījums, kas veltīts vijolniekam Valdim Zariņam un raidījuma sākumā tiek pausta šāda informācija: "*Klasikas nākošā lappusīte veltīta mūsu leģendārajam vijolniekam Valdim Zariņam, viņš dzimis 1942.gada 16.martā, tātad nākošgad viņu šajā datumā atcerēsīties un godināsim 80 jubilejas gadskārtā.*"⁴ Ievērojot minēto, secināms, ka raidījums izvietots mākslinieka 79 dzimšanas dienā, tādējādi nepastāv saprātīgas šaubas, ka VSIA "Latvijas Radio" bija iespēja izvietot raidījumu par D.Pavļutu programmā arī pēc priekšvēlēšanu aģitācijas perioda beigām.

Tāpat VSIA "Latvijas Radio" kā sabiedriskajam elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim bija pienākums izvērtēt šīs personas atspoguļošanas intensitāti medijos – Daniels Pavļuts medijos pauž informāciju, kas saistīta ar sabiedrības veselības aktualitātēm, Covid-19, kā arī citiem jautājumiem, tādējādi pandēmijas laikā konkrētā politiskā spēka līdera atainošanas līmenis medijos jau tā ir augsts un auditorija šo personu nepārprotami saista ar konkrētu politisko spēku.

[13.2] Paužot pozitīvu informāciju par viena politiskā spēka līderi, kas publiski tiek asociēts ar šo politisko partiju, auditorijas uzmanība pastiprināti tiek pievērsta konkrētajam politiskajam spēkam. Latvijas Radio norāda, ka, ņemot vērā raidījuma mērķi un formātu, Latvijas Radio nevarēja rasties pienākums garantēt godīgus politisko spēku konkurences apstākļus, taču Padome norāda, ka uz pilnīgi visiem raidījumiem, neatkarīgi no to tematikas vai mērķa attiecas PAL likums un priekšvēlēšanas aģitācijas noteikumi, it īpaši sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās. Elektroniskajam plašsaziņas līdzekļiem

⁴ Pieejams: <https://klasika.lsm.lv/lv/raksts/benifce/vijolnieks-valdis-zarins.a141567/> [skatīts 15.06.2021.]

jāpievērš pastiprināta uzmanība, lai priekšvēlēšanu aģitācijas laikā saglabātu godīgus politisko spēku konkurences apstākļus, raidījuma mērķis bija D.Pavļuta sveikšana dzimšanas dienā, vienlaikus informējot sabiedrību par viņa paveikto mūzikas jomā. VSIA “Latvijas radio” norāda, ka raidījumā norādīts uz D.Pavļuta personiskās kvalitātes, kas nepieciešamas labam mūziķim, Padome norāda, ka neatkarīgi no tā, vai tās ir personas pozitīvās īpašības mūzikā vai politikā, tas ir uzskatāms par labo īpašību uzskaitījumu, kas pozitīvi izceļ personu, tādejādi veidojot pozitīvu klausītāju viedokli par D.Pavļutu, kā arī pieminot viņa pārstāvēto politisko partiju, pastarpināti tiek popularizēta arī tā.

VSIA “Latvijas Radio” veica netiešu aicinājumu balsot par pariју Kustība “Par!,” kuru pārstāv D.Pavļuts. Raidījuma laikā tiek pausti pozitīvi viedokļi par D.Pavļutu kā līderi. Padomes ieskatā īpaši zīmīgi, ka pozitīvās iezīmes uzsver un viedokli pauž arī partiju apvienības “Attīstībai/Par!” biedra Ivara Ījaba sieva /persona A./. Padomes ieskatā, VSIA “Latvijas Radio”, izdarot redakcionālās izvēles par raidījumam piesaistāmajām personām/viedokļu sniedzējiem, bija iespēja izvēlēties arī tādu personu, kas nav cieši saistīta ar D.Pavļuta pārstāvēto politisko spēku.

[13.3] Padome norāda, ka, lai konstatētu slēptu priekšvēlēšanas aģitāciju, nav nepieciešams konstatēt, ka persona, kuras labā veikta aģitācija ir devusi vai piedāvājusi kādu materiālu vai nemateriālu labumu elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim. Ir svarīgi atzīmēt, ka likumdevējs nav veicis pilnīgu samaksas uzskaitījumu, par ko liecina normā ietvertais “u.c.”. Līdz ar to normas piemērotajiem ir atstāta zināma brīvība piepildīt jēdzienu ar saturu. Tieši to arī Padome dara, pieņemot lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā un to skatot pēc būtības, nevis sašaurināti. Respektīvi, samaksa PAL 1.panta 5.punkta izpratnē ir arī atsvabināšana no samaksas pienākuma un, ja plašsaziņas līdzeklis atbrīvojais no samaksas pienākuma, tad secināms, ka priekšvēlēšanu aģitācija norit uz plašsaziņas līdzekļa rēķina. Šī atziņa ir nostiprināta tiesu praksē (Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2018.gada 12.marta spriedums, Lieta Nr.1A30000518)⁵.

[13.4] Raidījumā var tikt ietverts gan tiešs, gan netiešs aicinājums balsot par vai pret kādu politisko spēku. Vienpusējas informācijas paušana par politiskā spēka līderi, minot tā pozitīvās īpašības un prasmes, var veicināt auditoriju balsot par konkrēto politisko spēku. Turklāt jāņem vērā, ka pēc publiski pieejamās informācijas, secināms, ka politiskais spēks konkrēto raidījumu vēlāk izmantojis arī savas atpazīstamības un popularitātes veicināšanai, izvietojot to sociālo tīklu kontos, tādējādi veicinot konkrētā politiskā spēka popularitāti. Padome norāda, ka, lai sasniegtu raidījuma mērķi – D.Pavļuta sveikšanu dzimšanas dienā būtu iespējams pārraidīt tikai viņa mūzika skaņdarbus, informējot par viņa biogrāfiju, nevaicājot citām politiskās partijas Kustība “Par!” pietuvinātām personām. Piemēram, 2021.gada 16.marta raidījumā, kurā 79.dzimšanas dienā sveica vijolnieku /personu E./ netika veiktas intervijas ar /personas E./ bijušajiem līdzgaitniekiem vai radiniekiem, neizceļot viņa labās īpašības. Padome norāda, ka 2021.gada 14.maija raidījumā D.Pavļuta labās īpašības tika sevišķi izceltas.

[14] PAL 35.panta otrā daļa, kura nosaka: *“Par priekšvēlēšanu aģitācijas materiālu izvietojšanas vai uzskaites kārtības neievērošanu elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības*

⁵ Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/e-pakalpojumi/tiesvedibas-gaita>– aplūkots 29.10.2020

jomā piemēro naudas sodu fiziskajai personai no desmit līdz simt naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no simt līdz tūkstoš četršimt divdesmit naudas soda vienībām.”

No minētā izriet, ka par PAL 35.panta otrās daļas pārkāpumu juridiskām personām var piemērot naudas sodu no 500 (pieci simti) *euro* līdz 7000 (septiņi tūkstoši) *euro*.

[15] AAL 19.panta pirmā daļa nosaka, ka “*sodu par administratīvo pārkāpumu piemēro ietvaros, ko nosaka likums vai pašvaldību saistošie noteikumi, kuros paredzēta atbildība par izdarīto pārkāpumu.*”

[16] AAL 19.panta otrajā daļā noteikts, ka “*nosakot administratīvā soda veidu un mēru, ņem vērā izdarītā pārkāpuma raksturu, pie atbildības saucamās personas personību (juridiskajai personai — reputāciju), mantisko stāvokli, pārkāpuma izdarīšanas apstākļus, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.*” Nosakot soda apmēru, Padome ņem vērā turpmāk norādītos apsvērumus:

[16.1] Izdarītā pārkāpuma raksturs:

- 1) VSIA “Latvijas Radio” pārstāvji neapzinās savu darbību prettiesisko raksturu un nebija paredzējuši pārkāpuma seku iestāšanās iespēju, kā arī neatzīst, ka ir noticis pārkāpums – likumā noteiktās slēptas priekšvēlēšanu aģitācijas aizlieguma pārkāpums;
- 2) izdarītais pārkāpums nav uzskatāms par tādu, kas radies tehnisku iemeslu dēļ, jo pārkāpums ticis izdarīts apzināti, attiecībā uz raidījuma tematiku, elektroniskais plašsaziņas līdzeklis izdara ir redakcionālu izvēli;
- 3) pārkāpumam ir izņēmuma raksturs un tas nav bijis sistemātisks, priekšvēlēšanu aģitācijas laikā VSIA “Latvijas Radio” darbībā nav konstatēti citi pārkāpumi.

[16.2] Pārkāpuma izdarīšanas apstākļi:

- 1) nav konstatējams, ka pārkāpums būtu radies tehniskas kļūdas dēļ;
- 2) pie atbildības saucamā persona nav mēģinājusi novērst pārkāpumu, taču tam ir bijis epizodisks raksturs;

[16.3] Pie atbildības saucamās personas personība (reputācija):

- 1) pie atbildības saucamās personas attieksme pret izdarīto pārkāpumu – neizprot pārkāpuma rakstura būtiskumu, kā arī neatzīst, ka pārkāpums ir izdarīts;
- 2) VSIA “Latvijas Radio” ir iesniegusi paskaidrojumus administratīvā pārkāpuma lietā Padomes noteiktajā termiņā;
- 3) pēdējā gada laikā elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim nav piemēroti sodi.

[16.4] Pie atbildības saucamās personas mantiskais stāvoklis:

Saskaņā ar publiski pieejamo VSIA “Latvijas Radio” gada pārskatu, 2020.gada pārskata periodu VSIA “Latvijas Radio” noslēgusi ar 50 679 *euro* lielu peļņu.

[16.5] Administratīvo atbildību pastiprinoši vai mīkstinoši apstākļi nav konstatējami.

[16.6] Juridiskas personas vaina nosakāma, ņemot vērā divus nosacījumus: pirmkārt, vai juridiskajai personai bija iespēja nodrošināt noteikumu ievērošanu, par kuru pārkāpšanu ir paredzēta administratīvā atbildība, otrkārt, vai juridiskā persona veica nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu šo noteikumu ievērošanu (*sk. Augstākās*

tiesas Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 5.marta spriedumu lietā Nr.SKA-19/2009).

[16.7] Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 13.pantu “*administratīvais sods ir ietekmēšanas līdzeklis, kas tiek piemērots administratīvo pārkāpumu izdarījušajai personai, lai aizsargātu sabiedrisko kārtību, atjaunotu taisnīgumu, sodītu par izdarīto pārkāpumu, kā arī atturētu administratīvo pārkāpumu izdarījušo personu un citas personas no turpmākas administratīvo pārkāpumu izdarīšanas.*”

[16.8] Pieņemot lēmumu par soda mēra apjomu, Padome ņem vērā Priekšvēlēšanu aģitācijas normas, kā arī Padomes Vadlīnijas sankciju piemērošanā par administratīvajiem un reklāmas pārkāpumiem. Par nebūtiskiem PAL 35.panta otrās daļas pārkāpumiem piemērojams naudas sods juridiskām personām no 100 līdz 700 naudas soda vienībām.

Ņemot vērā minēto un izvērtējot lietā esošās ziņas par faktiem kopumā un savstarpējā sakarībā Padome uzskata par nepieciešamu piemērot administratīvo sodu – naudas sods 600 (seši simti) naudas soda vienības, kas ir 3000 (trīs tūkstoši) eiro, kas uzskatāms par soda veidu, kas mudinās gan VSIA “Latvijas Radio”, gan citus elektroniskos plašsaziņas līdzekļus turpmāk ievērot normatīvajos aktos noteiktos pienākumus.

Ievērojot minēto un saskaņā ar Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 3.panta pirmo daļu, 35.panta otro daļu, Administratīvās atbildības likuma 116.panta 2.punktu, 117.panta pirmās daļas 1.punktu un 121.pantu, Padome

n o l e m j :

- 1. Sodīt elektronisko plašsaziņas līdzekli VSIA „Latvijas Radio”, reģ.nr. 40003080614, par Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 35.panta otrajā daļā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu 2021.gada 14.maijā pārkāpj regulējumu priekšvēlēšanas aģitācijas laikā, uzliekot administratīvo sodu – 600 (seši simti) naudas soda vienības, kas ir 3000 (trīs tūkstoši) eiro.**
- 2. Pieņemto lēmumu paziņot lēmumu VSIA „Latvijas Radio”.**

Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 166.panta pirmo un otro daļu, kā arī 168.panta pirmo daļu persona, kura saukta pie administratīvās atbildības šo lēmumu desmit darba dienu laikā no lēmuma paziņošanas dienas var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā pēc tās juridiskās adreses, iesniedzot sūdzību Nacionālajai elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei.

Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 262.pantu termiņš lēmumā noteiktā naudas soda labprātīgai izpildei pilnā apmērā tiek noteikts 1 (viens) mēnesis no dienas, kad lēmums ir stājies likumīgā spēkā. Naudas soda brīvprātīgas izpildes kārtība ir noteikta Administratīvās atbildības likuma 263.pantā.

Gadījumā, ja naudas sods labprātīgi netiek samaksāts šajā lēmumā noteiktajā termiņā, tad saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 269.panta pirmo daļu iestāde pēc naudas soda

brīvprātīgas izpildes termiņa beigām nekavējoties nodod lēmumu par sodu piespiedu izpildei zvērinātam tiesu izpildītājam.

Padomes priekšsēdētājs

Ivars Āboliņš

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA
ZĪMOGU*